

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

П Р Я Ж И Я

Брой 12 • год. CV • 25 юни 2026 г. • цена 1 лев / 0.51 €

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ЦАРИГРАДСКИЯТ
ДОГОВОР И
ТРАКИЙСКАТА
1913 ГОДИНА

На стр. 2-3

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ „ИЛИЕВА НИВА“ 2026

Д-Р ВАНЯ ИВАНОВА

На 6 юни 2026 г., стотици се събраха на Националния младежки тракийски събор, посветен на 30-годишнината от откриването на Мемориалния комплекс „Илиева нива“ и 113-годишнината от избиването на 200 деца на тракийски бежанци и техните майки. Останала като болезнен спомен и отворена рана, заредена с много болка Илиева нива всяка година събира тракийци за почит и поклонение пред тракийските деца, които никога не пораснаха. Традиционни организатори на поклонението са Община Ивайловград, Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийският научен институт.

Официални гости бяха Илияна Йотова, президент на Република България, Радослава Кафеджийска, генерален консул на Република България в Одрин, областните управители на Хасково и Кърджали Тодор Иванов и Бисер Николов, председателят на Апелативния съд Даниела Дончева, народни представители, кметове на български и гръцки общини, дипломати.

В събора-поклонение

участваха кметът на Община Ивайловград Диана Овчарова, заместник-кметовете Кръстю Деливанов и Светла Моллова, секретарят на общината Николай Панайотов, председателят на Общинския съвет Богдана Богданова, Кр. Премянов, председател на СТДБ, проф. Димитър Димитров, зам. – председател

на ЦР на СТДБ, членовете на ЦР на Съюза: член-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ, член-кор. проф. Георги Михов, дипломатът д-р Люцкан Петров, Цанко Атанасов – председател на ТД „Одринска епопея“ в гр. Стара Загора и съпредседател на ТМСБ, Кирил Киряков, зам. -председател на ВК

„Капсула на времето“ с послание към бъдещите поколения и „Дърво на паметта“

на СТДБ и председател на ТД „Лазар Маджаров“, гр. Сливен, членовете на Върховния комитет на СТДБ: проф. Георги Янков, Мария Божкова - зам. – председател на столичното тракийското дружество, Любка Димитрова – председател на ТД „Яни Попов“ в Ивайловград, Иван Мамирев – председател на ТД „Тракия 1922“ в Крумовград, Вряра Петрова – председател на ТД „Капитан Петко войвода“ в Карнобат, Ангел Коджаманов, Даниела Коджаманова, председател на филиала на ТНИ в Кърджали, тракийци от дружествата в София, Бургас, Варна, Търговище, Стара Загора, Димитровград, Харманли, Хасково, Крумовград, Кърджали, Ивайловград, Свиленград, Любимец, Средец, учители и ученици от училища в Ивайловград.

Церемонията започна с поднасяне на венци и цветя пред паметника на Капитан Петко войвода в село Плевун и продължи пред мемориалния комплекс на Илиева нива. Отслужена беше заупокойна молитва в памет на жертвите, последвана от

слова, произнесени от президента Илияна Йотова, кмета на Ивайловград Диана Овчарова, председателя на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов и областния управител на Хасково Тодор Иванов.

В словото си кметът на общината Диана Овчарова подчерта, че Илиева нива е символ на вярата, достойнството и вечната болка, като акцентира на стабилната връзка между местната власт и тракийци, благодарение на която се почита и помни драматичното събитие, безызало историята на този изстрада

край на България.

Председателят на СТДБ Кр. Премянов припомни, че на този ден, който се е превърнал в традиция, се прекланяме пред ценността на детския живот, пред тъжната и тежка бежанска орис на тракийци, съпътствана от кръв и сълзи. В словото си той акцентира на необходимостта от съхраняване и предаване на паметта на младото поколение, защото историческата памет е част от това, което ни съхранява като българи.

Продължава на 4-а стр.

БЛАГОДАРНОСТ

Редакцията на в. „Тракия“ изказва своята искрена благодарност и признателност към нашата дългогодишна читателка Стефка Димова от гр. Ахелой, която със собствени средства осигури абонаменти за читалище „Светлина 1934“ и ОУ „Христо Ботев“ в гр. Ахелой до края на годината. Оценяваме този благороден жест не само като подкрепа за нашето издание, но и като принос за опазване паметта на нашата тракийска общност и още по-важно – съхраняването за идните поколения.

Благодарим Ви, г-жо Димова!

ЦАРИГРАДСКИЯТ ДОГОВОР И ТРАКИЙСКАТА 1913 ГОДИНА

ПРОФЕСОР Д.ИСТ.Н. СВЕТОЗАР ЕЛДЪРОВ

Продължение от миналия брой

III. ЗАД КУЛИСИТЕ НА ЦАРИГРАДСКИЯ ДОГОВОР

От Кресненско-Разложкото въстание през 1878 г., през Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание през 1902 и 1903 г. и особено в навечерието на Балканската война македонският фактор се стреми да въздейства върху великите сили за реформи и предоставяне автономия на Македония и върху България и българското общество да помагат всеотдайно за тази кауза.

Официално ВМОРО подчертава, че нейните политически цели се отнасят еднакво както за Македония, така и за Одринско. В това отношение обаче македонските българци са в много по-благоприятно положение, отколкото тракийските им сънародници. В чл. 23 на Берлинския договор от 1878 г. за македонските вилаети са предвидени реформи по модела на о. Крит, който на практика се ползва с административна автономия. За Одринския вилает там изобщо не става и дума. По същия начин той е игнориран и от т. нар. Пъдарски реформи от 1902 г., и от Мюрцшегската реформена програма от 1903 г. В навечерието на Балканската война балканските страни и великите сили пак се заиграват с автономни проекти за Македония, докато за Одринско Тракия подобна инициатива няма.

С избухването на Балканската война политическата перспектива коренно се променя. Одринска Тракия се превръща в главен театър на бойните действия. Благодарение на българските победи линията „Мидия – Енос“ е приета и утвърдена от Лондонският договор. Този път обаче Македония изпада в неизгодна политическа ситуация, защото на нейна територия действат армиите и на трите държави, които претендират за нея. Към това се добавят и подводните камъни, заложили в договорите за Балканския съюз. Но така или иначе в „Доктрината на Генадиев“ няма нито логика, нито политика. По никакъв начин жертването на Одринска Тракия може да помогне с нещо за присъединяването на „целокупна“ Македония към България. Още по-абсурдно и нелепо звучи тезата на македонските дейци от кръга на Генадиев, че на Източна Тракия под турска власт следва да се гледа като на „депозит“, който в сгоден момент България ще си върне с лихвите, докато българщината в Македония под сръбска власт е „безвъзвратна загуба“. Историята обаче категорично опровергава това – източнотракийските българи бяха скоротечно заличени, а борбата на българите във Вардарска Македония продължи с десетилетия.

За съжаление през 1913 г. няма кой да го каже. Истината е, че в България „тракийски фактор“, който да пледира и лобира за интересите на Одринска Тракия, на практика няма. Достатъчно е да се посочи примерът с председателя на Изпълнителния комитет на Съюза на македоно-одринските братства д-р Полихрон Нейков, тракийски българин от Лозенград. В навечерието, по време и след Междусъюзническата война той подписва редица декларации, възвания и меморандуми за Македония и македонските българи, но нито един документ за съдбата на Одринска Тракия.

Феноменът на българската дипломация

За сметка на това македонският фактор още повече укрепва. Той тясно се приближава и дори почти се среща с военния фактор, олицетворяван от Действащата армия и Главната квартира, упражнява огромно

вълияние върху общественото мнение и доминира в българската дипломация. Дълго преди и дълго след войната в тази сфера е имало представители на македонските българи. Това е естествено и разбираемо, тъй като Македония е във фокуса на българската външна политика. През 1912–1913 г. обаче те някак си още повече се концентрират и още по-ярко изпъкват, до степен да доминират външната политика. Ето как изглежда персонализацията на този феномен.

Димитър Ризов, родом от Битоля, е на дипломатическа служба е от 1897 г., бил е търговски агент в Скопие, дипломатически агент в Цетине и в Белград, пълномощен министър в Рим и в Берлин. Той е сред архитектите на Балканския съюз. Брат му Никола Ризов също има завидна дипломатическа биография като втори секретар на легацията в Берлин, първи секретар в Атина, първи секретар в Букурещ, пръв помощник на Директора на печата, т.е. на външнополитическата пропаганда.

Изключително влияние на това поприще има и техният земляк Георги Радев, който от 1904 до 1914 г. е началник на Политическия отдел в Министерството на външните работи.

Симеон Радев от Ресен през 1913 г. участва в Букурещката мирна конференция и остава в румънската столица като пълномощен министър. През 1925 г. се превръща в главен герой на Ангорския договор, който потомците на тракийци проклинат и до днес

Панчо Хаджимишев от Велес е пълномощен министър в Атина, Лондон, Хага; Стефан Чапрашиков от Горна Джумая е пълномощен министър в Белград и Ниш; Константин Поменов от Прилеп е дипломатически агент във Виена; Тома Карайовов, от Скопие е първи секретар в Рим; Владимир Робев от Битоля е първи секретар в Париж.

Интересна група оформят бившите депутати от Отоманския парламент: Тодор Павлов от Скопие – пълномощен министър в Дурацо и Тирана, Албания; Димитър Влахов от Кукуш – консул в Одеса; Панчо Дорев от Битоля – генерален консул в Берлин.

Професор Никола Милев от с. Мокрени, Костурско през 1913 г. е директор на печата при Министерството на външните работи. Има и други.

Прави впечатление, че всички те и други, които не споменавам, са концентрирани в балканските столици: Белград, Атина, Цетине, Букурещ, Тирана; в близката периферия – Одеса и Будапеща; в столиците на великите сили (изглежда само в Петербург не ги обичат); ключови длъжности – главени секретари, началници на Политическия отдел; началници на Дирекцията на печата и пр.

На върха на тази дипломатическа пирамида през 1913 г. стои Никола Генадиев в качеството си на министър на външните работи. Няма как неговите политически и дипломатически възгледи по отношение на Македония и Одринска Тракия да не са споделяни от неговите земляци и колеги. Това ярко се проявява в преговорите на ВМОРО с Младотурския комитет.

Преговорите между македонските дейци и младотурските водачи

Преговорите между тях започват в началото на септември 1913 г., когато Цариградската конференция вече е в разгара си. На първо време ръководството на ВМОРО упълномощава Борис Мончев, Дионисий Кандиларов и Андон Димитров, изтъкнати

дейци на националноосвободителното движение. Първ от тях в Цариград се появява Мончев. Към 8 септември той вече се е събеседвал с „младотурските кръгове“ за автономията на Македония и за съюз срещу сърби и гърци. Андрей Тошев, който разговаря с него, не се противопоставя на тази идея, но има някои резерви към нея. Особено е загрижен от обстоятелството, че при избухване на нов конфликт на Балканите турската войска ще трябва да премине през Беломорска Тракия, но без никакви гаранции, че след това ще се оттегли оттам. Затова в доклада си по министър Генадиев от същата дата предупреждава, че „автономията на Македония за турците е само средство, за да се доберат до Солун и крайбрежието до него“.

Това не пречи на министър Генадиев и македонските дейци. Първото официално заседание между преговарящите екипи на Младотурския комитет и Вътрешната организация става на 29 септември, две седмици след подписването на Цариградския договор. Преговарящите от името на младотурската страна са Талаат и Джемал с двама техни представители от комитета и един представител на Гюмюрджинската автономия, а именно Сюлейман Аскери бей, генералшабен майор и главнокомандващ войските на Гюмюрджинска автономия, т.е. главният главорез и виновник за разоренето на тракийските българи в Западна Тракия, което точно тогава достига своя безчовечен връх. Впрочем в края на 1913 г. той дори се явява и в София, очевидно без да скандализира своите събеседници.

Разисквани са въпросите за границите на Македония, за бъдещото ѝ устройство, за военните материали и паричните суми, с които разполагат двете страни. От тракийска гледна точка най-интересен е въпросът за бъдещата организационна структура: Централното смесено тяло ще има седалище в Цариград и клонове в София, Гюмюрджина, Струга и Корча. Определени са и зоните за действие на тези клонове. Софийският клон ще оперира в зоната на Неврокоп, Струмича, Пехчево, Кочани, Щип, Скопие; Гюмюрджинският – в Драма, Кавала, Сяр, Дойран, Гевгели, Солун; Стружкият клон – в Западна Македония, т.е. в Битолския вилает; Корчанският клон – в Южна (или по-скоро в югозападна Македония). Споразумяват се също турският елемент в българската зона да бъде под разпоредбите на български началници, а българите в турската, т.е. в Гюмюрджинската зона, да бъдат под турски началници. Както виждаме, тя обхваща не само Западна Тракия – „база“ на турската част от общата организация, но и нейната „оперативна зона“ от Серско-Драмския край до Солун.

Така доктрината на Генадиев, изказана още през декември 1912 г. – Македония за нас, Тракия за тях – вече започва да се осъществява.

Всички тези подробности са представени на Андрей Тошев, който от 23 септември с царски указ вече е назначен за пълномощен министър в Цариград. С дипломатическата поща и с личния си шифър той редовно информира Генадиев. Следователно, няма съмнение, че преговорите на Вътрешната организация с Младотурския комитет и неговото отроче в лицето на Гюмюрджинската автономия, не е никакъв самоволен и солова авантюра на македонските дейци, а е част от българската държавна политика.

Няколко дни по-късно в преговорите се включва и полковник Александър Протогеров, лидер на тайните офицерски братства и доскорошен командир на 3-та бригада на МОО в Балканската и Междусъюзническата войска. Двамата с Тодор Александров по това време са фактическите ръководители на Вътрешната организация, а Протогеров се явява в Цариград и от негово име. На 7 и 8 октомври той участва в две заседания на македонските и младотурските дейци. В тях си разисква въпросът за съвместно и масово българо-турско въстание в Македония, което да провъзгласи нейната автономия.

Турската страна припряно бърза с въстанието в Македония, защото е заинтересована да въвлече България във война с Гърция и Сърбия и така да постигне своите стратегически цели – да си върне егейските острови в комплект със Западна Тракия. Тъй като такава българо-турско въстание в Македония през 1913 г. няма, може да се предположи, че със своя революционен и боен опит полковник Александър Протогеров е охладил ентузиазма на младотурските дейци, а очевидно се е намесило и българското правителство. Впрочем преговорите на македонските дейци в Цариград са зорко контролирани от София и изцяло финансирани от държавния бюджет.

В следващите дни и седмици преговорите между македонските и младотурските дейци напредват успешно. Двете страни взаимно си разменят уставите и правилниците, за да отхвърлят всичко, което би могло да попречи на тяхната интеграция. За историята остава фактът, че Джемал паша лично задрасква в устава и правилника на ВМОРО думата „Одринско“. Така точно на 20-годишния си юбилей тя е преименувана на Вътрешна македонска революционна организация (ВМРО). По този повод не мога да не цитирам обръщението на Джемал паша, фактическият кръстник на ВМРО, към полковник Протогеров от това историческо писмо: „Мой скъпи простосмъртни приятелю“, както и неговата редакция на името на легендарната революционна организация: „Заглавието „Одринско“ ще бъде зачертано и организацията ще носи името Вътрешна македонска революционна организация“. Речено – сторено! Историята наистина обича да си прави шеги. Само че за тази цената я платиха тракийските българи...

На най-долното дъно

И така стигаме до най-долното дъно – в буквален и преносен смисъл – на кутията с многото дъна, както образно определих Цариградската конференция от 1913 г. А именно – преговорите на българската правителствена делегация и на македонските дейци с представителите на т. нар. Гюмюрджинска автономия. Колкото и да е невероятно, депутатията на „Независимото западно-тракийско правителство“, както то официално се самоназовава, е предвождана от Панчо Дорев, споменат вече в късата листа на македонския фактор в българската дипломация. Тази депутация пристига в Цариград точно за началото на преговорите от едноименната българо-турска конференция. Преди да се включи в преговорите, тя обикаля всички редакции и кореспонденти на турски и чуждестранни вестници и агенции, за да разпространява бивалици и небивалици за български насилия над мюсюлманите.

Продължава на 3-а стр.

ХРИСТО БОТЕВ Е ОГНЕДИШАЩОТО СЪРЦЕ НА НАЦИОНАЛНАТА И СОЦИАЛНАТА РЕВОЛЮЦИЯ

АКАД. ИВАН ГРАНИТСКИ,
ЧЛЕН НА ЦР НА СТАБ

Продължение от миналия брой

5.

Десетилетия наред Христо Ботев бе разглеждан само като гениален поет, публицист и революционер, но от вниманието на изследователите в повечето случаи убягваше Ботевото схващане за българската история. Социално-политическата философия на Ботев е философия за начина на устройство на човешкото общество. Ето защо в неговата огнена публицистика фокусът е насочен към движението на обществото, сложните и нееднозначни процеси, които протичат в народните недра, разглеждани спрямо конкретната политическа цел на момента – тоест националното освобождение. Без да е фанатик, който сляпо вярва и върви към предначертаната цел, Ботев е предтеча на модернистичния тип личност. Той като че ли предсеща появата на нищезанския свръхчовек, самотния, гордия, отчуждения, силния дух. Това обяснява факта, че той е личност – цялостно изградена и осъзнава себе си като единство на твърдост и раздвоеност. Това обяснява също така особената романтична нагласа на поета, съпоставена с реализма на апостолите на националната революция.

Социалните и естетико-художествените пулсации на времето, което ражда войводата поет, водят до избухване на ново качество и появата на гения Ботев бележи възникването на качествено ново равнище.

В публицистиката и поезията си Ботев проявява ново отношение към културата и света. „Всемирната отзивчивост“ на неговата душа му позволява да обича до болка своя народ, но в същото време да разсъждава за нацията като за неразривна част от общото органическо европейско и световно цяло. От тази гледна точка Ботев е отрицание на безродния космополитизъм, той добре проумява, че космополитът обича човечеството абстрактно и няма съзнание и чувство за собствения си народ.

Огромни възможности дава на съвременните изследователи яркото публицистично наследство на автора на „Политическа зима“ и „Смешен плач“, както и блестящите му статии и антрефилета, публикувани във вестниците „Знаме“, „Дума на българските емигранти“ и „Нова България“, да разсъж-

дават върху формирането на новия възрожденски човек в България. Тази нова личност вече се е разделила със средновековните представи за живота и устройството на обществото. И именно Ботев първи очертава нейните важни характеристики. Пътят на тази личност е дълъг – от средновековното смирение до революционното непримирение. Чувството за лична и национална свобода се изостря до крайна степен и понякога се превръща дори в „неудържима страст и полет“. Всичко, което се случва около героя, се оценява именно под знака на свободата и революцията. И затова за Христо Ботев добър е този човек, „който не се примирява и подчинява, не щади себе си заради общото благо, живее енергично и динамично, самообрича се на гибел, за да избави народа от робство и несправедливост“.

Разбира се, тук възниква въпросът и за антитезата на героя – неизкоренимата, уви, хаджиниванчопенчовщина, дяволюбивщина. Конформистите, онези шушумиги, чиято водеща житейска философия е „преклонената главичка остра сабя не сече“, са другият полюс на общественото съзнание. Но Ботев се интересува от обобщения образ на героя на епохата – разкрепостения човек, личността със свободен разум и свободен дух, достойната фигура, за която се отнасят думите: „няма власт над оная глава, която е готова да се отдели от плещите си в името на свободата на Отечеството“.

Но освен вътрешните предателства, подлизурската и националпредателска позиция на чорбаджиите, лакейските им теманета пред аги, паши и бейове, душата на Ботев изригва и срещу двуличието на европейските велики сили, които на думи са за свобода, равенство и справедливост, но на дело подкрепят тиранския режим на Високата порта.

В статията „Захваща се вече драмата на Балканския полуостров“, поместена във вестник „Нова България“ на 3 май 1986 г., поетът демаскира извратливостта и двойния стандарт на европейските велики сили. Трябва най-сетне да бъде чуто „...гласният, отчаяният и мъжественият седеммилионен български народ, който в продължението на цели пет столетия е носил на плещите си най-безчовечното робство в Европа и който днес въстава и иска от света едно от тие две неща: или свобода, или смърт! Тука е неумолимата логика на историята, на която сентенцията е унищожение на старото, на гнилото и на несъвременното, и живот на

новото, на здравето и на човеческото. Ще може ли някой да отстрани тая сентенция и да накара природата да влезе в друг път? Ще поиска ли общечовеческият деспотизъм да се турне още веднъж против стремленията на нещастната турска рая? Ние знаем твърде добре, че в Европа, която се гордее със всякакви „богоугодни“ и „човеколюбиви“ учредения и в която има съставени общества даже за състрадание към животните – в тая също Европа е съществувал и съществува заговор против освобождението на южните славяни и въобще против свободата на сичкото човечество, ние знаем така също, че тоя заговор е олицетворен в така наречената европейска дипломация...“

Сякаш поетът е провиждал опасностите, които отново ще сполетят клетото му Отечество век и половина по-късно...

6.

В образа на човека на Христо Ботев се фокусират сложните и динамични процеси през Възраждането. Там има и нетърпение, когато става дума за извоюване на националното освобождение, има и колебание и нерешителност. Този човек все още е лишен от суровия прагматизъм на типичния буржоа и понякога даже воюва с него от патриархални позиции. Заслугата на Ботев е, че откроява динамиката на формирането на този сложен тип преходна личност.

Христо Ботев пръв определя българската свобода като точката, през която минава европейското разделение Изток-Запад. В стотиците си статии и антрефилета публицистът Ботев се откроява като ярък политически писател. Но той е едновременно с това и социолог, и политолог. Коментарите му безпогрешно следват сложните извивки на европейската дипломация, те разкриват циничния баланс, поддържан от великите сили, и съдбата на болния човек – Турция, като функция на противопоставянето между Изтока и Запада.

Ботев ясно осъзнава, че Европа има интерес да пречи на Русия да разшири влиянието си на Балканите и затова изкуствено поддържа грохналата вече Османска империя.

Поетът демаскира двуличието на европейските политици, които на думи проповядват просвещенските идеали и ценности, а на дело работят срещу тях и прокламират идеи за още по-жестоко подчинение на и без това поробените и страдащи народи. За-

това и в едно от най-ярките си стихотворения „Борба“ той възкликва:

Тъй върви светът! Лъжа и робство на тая пуста земя царува.

Гневът и съмненията на войводата революционер четвърт век по-късно споделя и Иван Вазов, който в знаменитото си стихотворение „Двайсетий век“ също пророчески предсказва, че и този век ще премине под знамето на двуличието, насилията и духовното робство:

Стоиме на прага на дваисетий век. Светът ще го среща със пенести чаши и с песни, с надежди – че той ще е лек – мислителят само се плаши. Ний влязме в нов век, но не в нови дни. Въпроси зловеци висят нерешени, неправди царуват и вечни злини, вериги дрънчат нестрошени. Печално наследство изминалий век на новий предава – тъй както прие го. Недъзи вековни очакуват лек... О, ще ли го найдет и в него? Или пак ще да скърца всемирний хомот и гол меч – не разум ще има надвластие? А как изжаднял е човешкият род за правда, за мир и за щастие!...

7.

Според Христо Ботев справедливо ще бъде „...на малките и на независимите вече държави, т.е. на Сърбия, на Гърция, на Румъния и на Черна гора да се даде по една част от турските европейски владения и да се оставят да приберат разпръснатите части на своите народности, а именно на Сърбия да се даде Босна, Херцеговина и една част от така наречената Стара Сърбия; на Гърция – тесалия и Епир; Румъния да се възведе до степен на кралевство и да ѝ се помогне да очертае своите народни граници в Австрия и от-части в Русия; Черна гора да се съедини със Сърбия, или ако не, то да ѝ се разширят границите на юг с Албания, а на север с една част от Херцеговина; а българите, които населяват България, Тракия и Македония, да съставят отделно и независимо кралевство. Цариград да остане волни търговски град под покровителството на великите сили“.

Мислейки за гениалния поет революционер, ние мислим за националната си гордост и чест. Ние си припомним онази величествена историческа метафора на седмичното духовно бдение на Левски и Ботев в една мразовита воденица отвъд Дунава.

Продължава на 8-а стр.

Продължава от 2-а стр.

III. ЗАД КУЛИСИТЕ НА ЦАРИГРАДСКИЯ ДОГОВОР

С генерал Савов, Тошев и Начович гюмюрджинската депутация преговаря за условията на предстоящата българска реокупация на Западна Тракия и за устройството на бъдещата администрация, в чиято дейност те императивно настояват за участие. Впрочем така и става. С македонските дейци пък разговарят за бъдещата съвместна борба срещу гърци и сърби.

Оставям настрана всякакви подробности, за да цитирам само едно единствено тяхно парадоксално искане – да бъдат признати за комшии на България, т.е. да са неин съсед. Панчо Дорев употребил цялото си дипломатическо изкуство, за да ги убеди, че като станат български поданици, щели да бъдат настанени на престижни длъжности с добри заплати. Всъщност така и става.

Така или иначе, и на четирите равнища

българските преговарящи търпят унищожителна капитулация. Те сякаш са обсебени от някакъв стокхолмски синдром, но много по-силен и разрушителен. С основание можем да го наречем истанбулски синдром. След всичко случило се в Одринска Тракия през лятото и есента на 1913 г., което проф. Милетич документира за поколенията с книгата си „Разорението на тракийските българи“, това емоционално привързване и жалко подчинение към бившия поробител и насилник би изглеждало гротескно, ако не беше толкова нелепо. Панчо Дорев представя членовете на гюмюрджинското временно правителство като „меки и добродушни хора“; генерал Савов заема рицарска поза и препоръчва на българското правителство да върне безвъзмездно пленените пушки на турска-

та армия, а Начович размишлява в днешните си колко добър е турчинът благодарение на неговата отдаденост на исляма и корана.

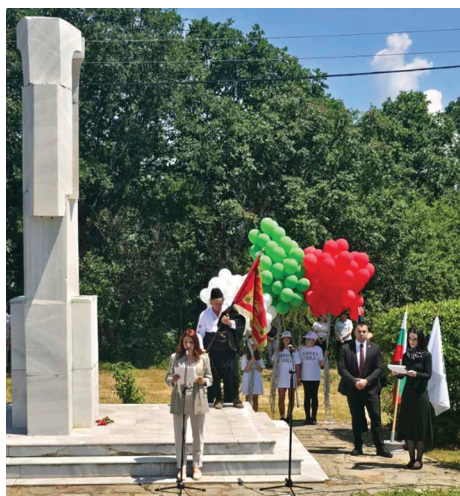
Лапидарно обобщение вместо заключителен анализ

Българската делегация пристига в Цариград на 21 август, на 16 септември е подписан Цариградския договор, преговорите продължават на различни равнища и с различни участници, на практика чак до реокупацията на Западна Тракия от българската войска, започнала на 7 октомври и завършила на 21 с.м. Този хронологичен отрязък от 21 август до 21 октомври 1913 г. случайно или закономерно – всъщност много по-закономерно, отколкото случайно – съвпада с най-грозната и нечовешки

етап от разорението на западнотракийските българи. Там са и Кървавият поход от Дедеагач до Арда, и Армаганската долина, и Сарджевата колиба, и Курбанлъка, и Илиева нива и Ятаджик (Маджарово) и какво ли още не. Половината от текста на „Разорението на тракийските българи“ на Милетич се вместила в тези два месеца, белязали чудовищния финал на кървавата западнотракийска драма. Там са и отчаяната съпротива на българите от Съчанли и Манастир, и опожаряването на Доганхисар – родното село на капитан Петко войвода, там са и четите на Димитър Маджаров и Руси Славов, единствените защитници на западнотракийските българи. Но така става, когато „престъпното безумие“ се срещне с „престъпното малодушие“ и двете заедно правят „национална политика“.

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ТРАКИЙСКИ...

вград за ежегодната организация на Националния младежки тракийски събор. Благодарение на вашите усилия помним историята и я предаваме на децата, подчерта президентът, която всяка година участва в събитието.

Община Ивайловград и Съюзът на тракийските дружества в България получиха приветствени адреси от представители на държавни институции и обществени организации. Организаторите на събора-поклонение ги приемат с благодарност като знак за споделена отговорност към съхраняването на историческата памет и почит към невинните жертви на тракийската трагедия.

По повод 30 години от откриването на Мемориалния комплекс „Илиева нива“ Илияна Йотова положи в района на мемориала „Капсула на времето“ с послание към бъдещите поколения. Кметът на Ивайловград Диана Овчарова и председателят на Съюза на тракийските дружества Красимир Преманов засадиха до нея „Дърво на паметта“. В небето полетяха 300 балона в цветовете на българското знаме.

Преклонението завърши с едноминутно мълчание в памет на убитите тракийски деца и поднасяне на венци и цветя пред мемориала.

Програмата продължи в Общинския исторически музей с вечер на тракийското дете и завърши с концерт на братя Аргурови в Народно читалище „Пробуда 1914“.

Продължава от 1-а стр.

Председателят на Съюза на тракийските дружества изказа благодарност на Илияна Йотова за подкрепата ѝ за тракийската кауза, и на Община Ивайловград за доброто сътрудничество.

Адвокат Андреана Янкова информира участниците в събора, че Съюзът на тракийските дружества и Тракийският научен институт са внесли предложение до Светия синод за канонизиране като светци на избитите над 200 деца на тракийски бежанци. Основанията за това са ясни и се надяваме на положително решение, посочи тя.

Президентът Илияна Йотова подчерта, че в 21 век основната отговорност на днешното поколение е да остави мирен свят за децата си. Да няма никога повече майчини и детски сълзи и прекършени криле на деца. Тя изрази надежда за справедливо решаване на тракийския въпрос, като акцентира на необходимостта усилията да бъдат насочени към диалог, компромис и защита на националния интерес, без допускане на нови конфликти.

113 години по-късно тракийската рана е жива, отбеляза президентът. „Тракийските бежанци искаха да са българи, искаха бъ-

деще за децата си, да запазят в себе си вярата и българското и затова бяха убивани по най-жестокия начин“, заяви държавният глава. По думите на Илияна Йотова раната продължава да кърви със семейните истории, запазени и предавани от поколение на поколение, с тъжните тракийски песни, на които и днес се учат децата. В тяхна памет трябва да сме тук и на всеки един паметник на тракийци, подчерта президентът.

В словото си президентът Йотова изрази

надежда за справедливо решение на тракийския въпрос. „Имаме управляващи, на които възлагам голяма надежда и които няма да се притесняват да сложат българската карта и българския национален интерес там, където трябва – на най-високо ниво“, посочи държавният глава. По думите ѝ нямаме нужда от конфликти, но можем с преговори и със взаимни компромиси да въздадем справедливостта на тракийската кауза.

Държавният глава изказа благодарност на

Съюза на тракийските дружества и на община Ивайло-

■ Сливен

■ Ивайловград

■ Крумовград

■ Стара Загора

ТРАКИЙЦИ С ТРАДИЦИОННО УЧАСТИЕ В ПРАЗНИКА НА РОЗАТА В КАЗАНЛЪК

Празникът на розата е официален празник на Казанлък. Стотици гости от България и чужбина празнуваха и съпреживяха красотата на Розовата долина и нейните домакини. Казанлъчани показаха на своите гости традициите и различни моменти от историята и многоликата култура на Розовата долина.

Тракийци от дружество „Капитан Петко войвода“ участваха в традиционното шествие на 123-то издание на Празника на розата. С традиционни баници, питки, качамак и жито участваха и в инициативата „Хлябът на българина“.

Фолклорна група „Тракия“ за пореден път засвидетелства своето ярко присъствие чрез участие в Празника на розата, изпълнявайки тракийски песни, които са извор на непреходната сила на българския дух, носещ посланията на националната ни култура.

ФОЛКЛОРНА ГРУПА „ТРАКИЯ ПЕЕ“ УЧАСТВА ВЪВ ФОЛКЛОРНИЯ ФЕСТИВАЛ В С. ПЪРВЕНЕЦ

Фолклорна група „Тракия пее“ към ТД „Лазар Маджаров“, с художествен ръководител Митра Лефтерова и акордеонист Георги Димов, взе участие във Втория фолклорен фестивал „С песни в Първенец край Еркесията“, проведен в село Първенец, община Стралджа.

В проявата, чиято цел е да съхрани и популяризира изворния и автентичен фолклор, да стимулира представянето на песни, мелодии, обичаи и да насърчи интереса на младото поколение към традициите, участваха над 50 фолклорни групи и индивидуални изпълнители на тракийски песни.

Фолклорна група „Тракия пее“ беше удостоена с грамота за участие.

ТРАКИЙЦИ ОТ СТАРА ЗАГОРА ПОСЕТИХА БУЛГАРКЪОЙ

На 12–15 юни 2026 г., Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора, организира пътуване, посветено на 130 години от началото на организираното тракийско движение в България.

По време на пътуването председателят на дружеството Цанко Атанасов запозна участниците с историята на тракийското движение в България, а Милена Апостолова, член на националното ръководство на Тракийския младежки съюз в България при СТДБ, поднесе информация за трагичната история на с. Булгаркьой.

Днес Булгаркьой е мълчалив свидетел на трагедията на тракийските българи. Старозагорските тракийци отдадоха почит и поднесоха цветя пред паметта на своите предци.

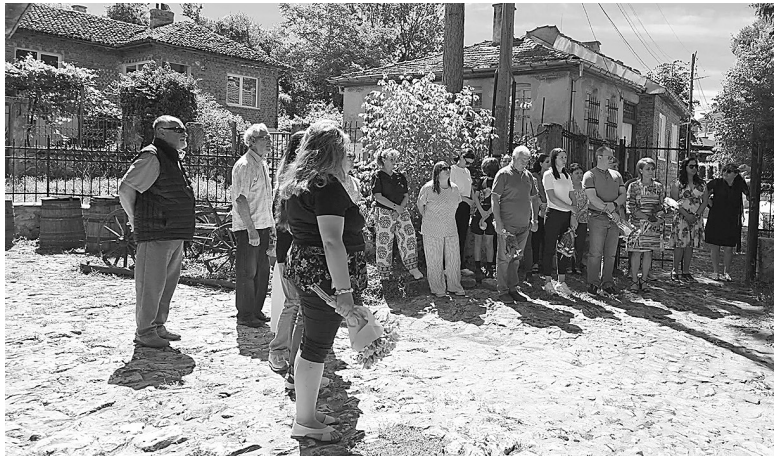

160 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА СТАМАТ ИКОНОМОВ

ГЕОРГИ БЪКЛЕВ – ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ТД „ДИМО ДЖЕЛЕБОВ“, МАЛКО ТЪРНОВО

На 18 юни 2026 г. тракийци почетоха паметта на своя велик съгражданин – капитан Стамат Икономов – един от ръководителите на Преображенското въстание, член на ръководството на Тракийската организация в началото на XX век. Слово за дейността на Стамат Икономов произнесе Костадин Михайлов – уредник в местния исторически музей. Признателните потомци поднесоха цветя пред паметната плоча на героя, в двора на родната му къща в центъра на града.

Стамат Георгиев Икономов е роден на 18 юни 1866 г. в гр. Малко Търново. Произхожда от заможно семейство. Баща му е свещеник, председател на църковната община, а майка му е видна общественичка в града. Основното образование завършва в родния си град, а средното – във Варна. През 1883 г. постъпва във военното училище в София. По време на Сръбско-българската война през 1885 г. заедно със свои приятели напускат училището и отиват доброволци на фронта. Участва в битката при Сливница и за проявен

героизъм Стамат е награден с „Кръст за храброст“. След края на войната е изключен от Военното училище за самоволно напускане на занятията. По-късно продължава образованието си и успява да го завърши на 16 юли 1887 г. като е произведен в чин подпоручик. В продължение на 15 години служи в различни гарнизони и достига до войнското звание капитан. След конфликт със старши офицер, капитан Икономов е принуден да напусне

армията. Завръща се в родния си край и се включва в борбите за освобождението на Одринска Тракия. През пролетта на 1903 г. той участва във военното обучение на няколко четници, събрани на лагер край село Гергебунар (дн. Росеново). Делегат е на конгреса на ВМОРО на Петрова нива, където за своите военни и организационни качества е избран за член на ГРБТ (Главното ръководно боево тяло) на въстанието, заедно с Михаил

Герджиков и Лазар Маджаров. По време на Преображенското въстание участва в нападенията на казармата в Инджекьой (Бунархисарско) и организира охраната на изселващото се в България мирно население.

След поражението на Преображенското въстание, Стамат Икономов продължава да участва активно в тракийското движение. На конгреса на Одринския окръжен революционен комитет (ООРК) във Варна (14–17 февруари 1904 г.) той е избран отново в ГРБТ. През 1907 г. Икономов заедно с Лазар Маджаров навлиза с чета в Одринско, но поради заболяване се връща в България. На конгреса на ООРК, свикан през юли 1908 г. в Одрин, Стамат Икономов е делегат, избран е за председател на пленарните заседания и е включен в състава на Окръжното ръководство.

В навечерието на Балканската война Стамат Икономов е в София, но вече неизлечимо болен, беден и забравен от другарите си. Умира в София на 12.09.1912 г.

30 ГОДИНИ ОТ ОТКРИВАНЕТО НА МЕМОРИАЛНИЯ КОМПЛЕКС НА ИЛИЕВА НИВА

Д-Р ВАНЯ ИВАНОВА

На 6 юни т. г. стотици тракийци, представители на държавната и местната власт, на духовенството, на обществени организации и институции се събраха на Национален младежки тракийски събор-посещение пред мемориалния комплекс на Илиева нива.

Изграден през 1996 г. в памет на избитите над 200 тракийски деца, мемориалният комплекс съхранява историческата памет и напомня за трагедията през 1913 г. 30-годишнината от неговото откриване е повод да се припомнят фактите и да се отдаде признание на хората, допринесли за създаването на комплекса, който всяка година събира тракийци и родолюбиви българи за почит и поклонение пред децата, които никога не пораснаха.

На 25 юли 1995 г. по време на национално съвещание на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ), проведено в Кърджали Димитър Славков – председател на местното тракийското дружество „Димитър Маджаров“, предлага да се построи паметник на децата, избити до с. Глуново, Ивайловградско. Предложението е прието и реализирано от Съюза на тракийските

дружества в България. Избран е Инициативен комитет с председател управителя на Оловно-цинковия завод в Кърджали инж. Руси Дафинов и членове: директорите на ОББ – Стефан Деков, на Булбанк – Петър Георгиев, други банкери и бизнесмени.

Първата копка е направена на 27 юли 1995 г., а мястото, на което започва строежът, е осветено от отец Боян Саръев. През следващите месеци се провежда дарителската кампания за набирането на средства за детския паметник, в която се включват всички тракийски дружества в страната. Част от нея е дарението, направено от тракийския бежанец Илия Русков, който дарява на СТДБ своята нива, за да може в нея да се построи паметникът. По идея на председателя на Съюза Костадин Карамитрев в знак на благодарност местността е именувана на името на дарителя – Илиева нива.

През декември 1995 г. е обявен конкурс за изграждането на паметник на избитите тракийски деца. Експертен съвет от тракийски общественици и дейци на културата одобрява проект за детски паметник на скулптора Емил Пенчев и проект на арх. Белчева за архитектурното оформление на тракий-

ския кът около паметника.

Ето какво си спомня днес авторът на паметника Емил Пенчев: „Още в началото си дадох сметка, че темата за този паметник е твърде тягостна, защото касае едно насилие върху деца“. В интервю за БНР, Кърджали, той подчертава, че не е търсил героичен прочит на трагедията, а художествен образ, който да внуши болката от случилото се. В центъра на композицията поставя разцепен кръст – символ на поругаването, а под релефа на Света Богородица разполага две детски фигури, белязани от жестокостта и насилието.

Шест години след откриването на мемориала бронзовите детски фигури са откраднати. Именно това събитие и до днес остава най-болезненият спомен за автора.

„Много неприятно бях изненадан да разбера, че тези фигури, двете детски фигури, са откраднати“, разказа той. Спомняйки си разговора с журналиста Иван Бунков, от който е научил за посегателството, Пенчев цитира собствената си реакция: „Помълчах и му казах само това, че все едно ги заклаха още веднъж.“

Според Емил Пенчев с кражбата е нарушена цялостната идея на паметника, тъй като именно фигурите са носели най-силното внушение за съдбата на децата от Илиева нива. Надеждите за възстановяването им засега остават неосъществени.

Мемориалният комплекс на Илиева нива се състои от три части.

Първата част, дело на Емил Пенчев, е паметникът на избитите деца, който е символ, задължаващ потомците да помнят, че няма нищо по-свято от детския живот.

Втората част, дело на свещеника Петър Кочанов, е параклиът „Света Петка Българска“ – покровителка на Тракия. Този символ има за цел да напомня

на поколенията за онези тракийци, които през 1913 г., прогонени от домовете си, загиват под жестока сеч на турския ятаган, търсейки път към отечеството България.

Третата част е тракийската чешма, изградена като дарение от ВиК – Кърджали, с директор Харалампи Джелепов. Тя символизира живата връзка с родните места и безсмъртието на един народ. Времето отива много неща, но не и паметта на тракийци, които не забравят, но и не откъсват.

На 12 октомври 1996 г. тракийският мемориал „Илиева нива“ е тържествено открит в присъствието на стотици тракийци, ръководството на СТДБ, областния управител на Хасково Ангел Найденов, кметовете на Хасково, Ивайловград, Маджарово, Свиленград и Любимец, общественици, скулптори и архитекти, дарители.

За приноса им в изграждането на тракийския мемориал „Илиева нива“ ръководството на СТДБ награждава със златен медал „Капитан Петко войвода“ Илия Русинев, Петър Кочанов, Емил Пенчев, Руси Дафинов, Георги Жилов, Харалампи Джелепов, Тодор Сендов, Юрий Захариев, Петър Петров, Делчо Борисов и отец Боян Саръев.

Тракийският женски съюз отправя послание към жените от целия свят да пазят живота, да се

борят срещу войните, за спазването на Конвенцията на ООН в защита на правата на детето, за мирен детски свят, за свят без експлоатация на детския труд, без мизерия и глад, за свят на грейнали детски очи и радостни усмивки.

Словото на председателя на СТДБ при откриването на мемориалния комплекс дава отговор на въпроса защо тракийци градят паметници. Правят го „в името на българщината, в името на родината България“, за да покажат, че са част от българския народ по рождение, по дух и произход. Градят, за да съхранят миналото и историческата истина.

Безспорен факт е, че българската история съдържа много изстрадани истини, част от които е и тракийският въпрос, чието решаване е ключ към настоящето и мост към бъдещето. Изграденият мемориален комплекс с дарения на хора и институции показва тяхното родолюбие, пред което няма как да не се осъзнае необходимостта от преклонение пред стойностното и непреходното. Той, както и останалите паметници, изградени от тракийци, винаги ще напомня, че в човешката цивилизация няма място за насилие и войни.

Източници:

* ИВАНОВА, Ваня Ангелова. Съюзът на тракийските дружества в България в битка за паметта и търсене на историческа справедливост (1990-2020). Монография. ИК УНСС, 2021 г. Съюзът на тракийските дружества в България в битка за паметта и търсене на историческа справедливост (1990-2024). Второ допълнено издание. СПЕКТЪР, 2024.

* ПЕНЧЕВ, Емил. Откраднатите фигури промениха смисъла на паметника. Интервю на Галина Стефанова с Емил Пенчев за БНР, Кърджали. 8 юни 2026 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРЕДСЕДАТЕЛ

До
Г-н Красимир Премянов
Председател на Съюза на
тракийските дружества в
България

Уважаеми господин Премянов,
Уважаеми сънародници,
Скъпи тракийци,

Благодаря за поканата да бъда гост на Националния младежки тракийски събор-поклонение „Ден на тракийското дете“. За мое най-голямо съжаление, поради поети вече ангажменти няма да мога да бъда сред Вас на това родолюбиво събитие! Използвам възможността да отправя към всички участници в него искрените си пожелания за здраве, благополучие и успехи!

За поредна година в местността Илиева нива се събират най-искрени патриоти, за да почетат паметта на загиналите тук деца през 1913 г. Поздравявам организаторите – община Ивайловград и Съюза на тракийските дружества в България, за това, че пазят спомена за трагичната участ на тракийските българи и го предават на следващите поколения. Присъствието тук на потомци на прокудените от родния край, на всички Вас, както и изградените преди 30 години мемориален комплекс са свидетелство, че времето не е заличило болката за мъчениците!

Този събор-поклонение не само ни връща към миналото, но и отправя актуални и днес послания – за толерантност, човечност, патриотизъм. Напомня ни, че трябва да осигурим на българските деца спокойно детство в уредена, демократична и социална държава!

Поклон пред паметта на невинните жертви!

27 май 2026 г. С уважение,
Михаела Доцова
Председател на 52-рото
Народно събрание на
Република България

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на културата

ДО
ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД

ДО
СЪЮЗА НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА
В БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Присъете моите най-сърдечни поздравления по повод провеждането на Националния младежки тракийски събор „Илиева нива“ – Ден на тракийското дете.

Това събитие е не просто израз на почит към паметта на невинните жертви от трагичните събития през 1913 година, но и важен урок по историческа памет, родолюбие и човечност за младите поколения. „Илиева нива“ е свято място в националната ни памет – символ на страданието, но и на силата на българския дух да помни, да съхранява и да предава историята нататък.

Особено ценно е, че чрез този събор младите хора се докосват до паметта за трагедията на тракийските българи и осъзнават значението на съхранението на културната и историческата ни идентичност.

Благодаря Ви за усилията, с които продължавате да пазите жив спомена за „Илиева нива“ и да превръщате това поклонение в мост между поколенията.

Пожелавам на всички участници здраве, духовна сила и вяра, че паметта и единството са в основата на всяко достойно бъдеще.

Поклон пред паметта на невинните жертви!

6 юни 2026 г.

ЕВТИМ МИЛОШЕВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

РАО "ТРАКИЯ"
Стара Загора, бул. "Христо Ботев" 100, ет. 3, офис 6
тел.: 042-600 586
e-mail: ram@ram-trakia.org; www.ram-trakia.org

RAM "TRAKIA"
Stara Zagora, Blvd. "Hristo Botev" 100, fl. 3, office 6
tel.: +359-42-600 586
e-mail: ram@ram-trakia.org; www.ram-trakia.org

ДО
Г-ЖА ДИАНА ОВЧАРОВА
КМЕТ НА ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД

Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗ

Уважаема госпожо Овчарова,
Уважаеми господин Премянов,
За мен е чест да Ви поздравя от името на РАО "Тракия" с провеждането на Националния младежки тракийски събор и 30-та годишнина от откриването на Мемориалния комплекс „Илиева нива“.

Пазете инициативата е доказателство, че родовата памет е не само дълг, но и наша морална опора. Нека поуците от историята ни направят по-мъдри, по-единни и по-решени да пазим мира и човешкото достойнство, а родолюбието, паметта за предците и силата на българския дух да пребъдат!

Проф. Иван Върляков
изп. директор на РАО "Тракия"

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

ДО
ДИАНА ОВЧАРОВА
КМЕТ НА ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА
В БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ОВЧАРОВА,
УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕМЯНОВ,

Присъете моите поздравления по повод провеждането на Националния младежки тракийски събор „Илиева нива“ – Ден на тракийското дете 2026г., който ежегодно събира поколения българи пред светилната на тракийската намет край Ивайловград като израз на преклонение пред жертвите на тракийските деца и съдбата на тракийските бежанци.

Шестни юни е не само ден за възмемане, но и урок по родолюбие и национално достойнство. Той ни напомня, че сме длъжни да пазим жив спомена за трагичните събития от историята на Тракия и да предаваме на младото поколение ценностите на свободата, човечността и обичта към България.

Издавам своята признателност към всички, които с труд и всеотдайност съхраняват традицията на събора „Илиева нива“ и превръщат това свято място в символ на единение и национална чест.

Пожелавам на всички участници здраве, вдъхновение и успехи, и на Националния младежки тракийски събор – още дълги години да обединява българите около непреходните ценности на историческата памет и родолюбието!

С уважение,
НИКОЛАЙ МИТКОВ
Кмет на Община Първомай

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

ДО
Г-ЖА ДИАНА ОВЧАРОВА
СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ОВЧАРОВА
УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕМЯНОВ
УВАЖАЕМИ ОРГАНИЗАТОРИ И ГОСТИ

За мен е чест да отправя своите най-сърдечни поздравления към всички организатори и гости на Националния младежки тракийски събор „Илиева нива“ – събитие, което съхранява жив спомена за героичното минало на тракийските българи и възпитават младите поколения в родолюбие, достойнство и уважение към националната история.

Днес отбелязваме и 30 години от изграждането на Мемориалния комплекс „Илиева нива“ – свято място на паметта, превърнало се в символ на преклонението пред саможертвата на героите и на невинните жертви, намерили смъртта си по тези земи. Вече три десетилетия мемориалът обединява поколения българи около ценностите на свободата, националното достойнство и историческата памет.

Пожелавам на всички здраве, вдъхновение, успешни инициативи и вяра в силата на българските традиции. Нека Националният младежки тракийски събор „Илиева нива“ продължава да бъде мост между миналото и бъдещето, между паметта и надеждата, между поколенията българи.

С уважение,
инж. Иван Кичев
Кмет на община Средец

гр. Средец

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

ДО
КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТД В БЪЛГАРИЯ

Уважаеми г-н Премянов,
Присъете моите най-сърдечни поздравления по повод провеждането на Националния младежки тракийски събор „Илиева нива“ 2026 и отбелязването на 30 години от изграждането на Мемориалния комплекс.

Днешният ден е изпълнен с дълбок смисъл и преклонение пред паметта на хилядите невинни жертви от трагичните събития. Мемориалният комплекс „Илиева нива“ е не само паметник на историческата памет, но и свято място, което ни напомня за силата на българския дух, за жертвоготовността на предците ни и за отговорността да пазим историческата памет.

Вече три десетилетия този мемориал събира поколения българи, които с признателност свеждат глава пред подвига и страданието на загиналите. Особено ценно е, че чрез Националния младежки тракийски събор младите хора се докосват до историята, опознават своите корени и съхраняват жив спомена за героизма и изпитанията на българите от Тракия.

Издавам своята благодарност към всички организатори, общественици и доброволци, които с труд и отдаденост продължават да развиват тази значима инициатива и да я утвърждават като символ на националната памет, приемствеността и патриотичното възпитание.

Нека съборът и напредъкът бъде място за среща на поколенията, за съхраняване на историческата памет и за утвърждаване на ценностите, които ни обединяват като народ.

Пожелавам на всички участници здраве, вдъхновение и сили да продължават да пазят и предават на идните поколения заветите на нашите предци.

Поклон пред паметта на загиналите! Да пребъде България!

С уважение,
СТАНЧО СТАВРЕВ
Кмет на Община „Тунджа“

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честитят на рождениците на Съюза през месец юли:

Стоян Райчевски – София..... 1 юли 1944 г.	Маруся Любчева – Бургас..... 20 юли 1949 г.	Стойчо Калев Желев – Ямбол..... 11 юли 1947 г.
Д-р Динко Странски – София..... 1 юли 1979 г.	Маргарит Петров – Харманли..... 25 юли 1955 г.	Илиян Димитров Илиев – Ямбол..... 14 юли 1968 г.
Михаил Вълв – Ямбол..... 5 юли 1953 г.	Иван Стамболиев – София..... 25 юли 1948 г.	Динко Иванов Динев – Ямбол..... 16 юли 1954 г.
Татяна Атанасова – Павликени..... 5 юли 1961 г.	Верка Секулова – София..... 27 юли 1942 г.	Николина Стратиева Николова – Ямбол..... 17 юли 1946 г.
Златка Чолакова – Хасково..... 8 юли 1961 г.	Златка Стайкова – София..... 26 юли 1942 г.	Стоян Георгиев Кабадиев – Ямбол..... 18 юли 1951 г.
Тоню Тонев – Средец..... 11 юли 1950 г.	Цанко Атанасов – Стара Загора..... 28 юли 1977 г.	Русана Янева Щилиянова – Ямбол..... 19 юли 1950 г.
Д-р Юлия Григорова – София..... 16 юли 1963 г.	Златка Георгиева Иванова – Ямбол..... 3 юли 1956	Иванка Заатева Танева – Ямбол..... 20 юли 1951 г.
Минка Божкова – Исперих..... 18 юли 1949 г.	Николай Динев Вълканов – Ямбол..... 4 юли 1940 г.	Полина Владиславова Янева – Ямбол..... 21 юли 1992 г.
Недялка Тенева – с. Осеново..... 18 юли 1968 г.	Мария Николаева Димитрова – Ямбол..... 8 юли 1942 г.	Славия Петрова Наумова – Ямбол..... 22 юли 1958 г.
	Илия Кръстев Илиев – Ямбол..... 8 юли 1948 г.	Мария Костова Маркова – Ямбол..... 31 юли 1955 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!	Издава: Върховният комитет Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНСКИ, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53	БАНКОВА СМЕТКА СТДБ (за вестника) IBAN: BG34STSA9300001682816 BIC: STSABGSG Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000
Каталожен номер	КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).	
759	Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).	

ХРИСТО БОТЕВ Е ОГНЕДИШАЩОТО СЪРЦЕ НА НАЦИОНАЛНАТА И СОЦИАЛНАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Продължение от 3-а стр.

Ние сякаш чуваме гласовете на двамата апостоли на българската революция. И разбираме защо народът така тачи тези истински национални икони. Защото във и чрез тях българският народ постоянно се самоосъзнава като достойна и свободолюбива нация, постоянно се самоочиства от метастазите на жилавата дяволъловица и хаджииванчопенчовщина. И защото най-сетне така галванизира своята кръв със светлината на героизма, храбростта и саможертвата.

За какво са си говорили през мразовитите дни и нощи двамата? Сигурно Дякона, който вече е захвърлил расото, но не и вярата си, се е възпламенявал от вулканична нетърпимост към безбройните „мъки и гнусоти, най-противни на човечеството и на свободата на съвестта“, на които са подложени злощастните съотечественици. Сигурно воденицата е къртяла от магическите ключови думи: Отечество, Свобода, Народ, Република, Независимост, Справедливост, Любов, Хармония, Милосърдие, Веро-търпимост.

Нека си представим усмихнатия, възторжен, екстазно извисен Левски, който говори, разпалено жестикулира, чертае възвишените перспективи пред бъдещото свободно Отечество, пред Републиката на равенството, социалната справедливост и духовния напредък.

Нека да видим и тъмния блясък в очите на поета харамия Ботев. Сигурно той е прекъсвал монолозите на Левски с пламенни свои рецитации. И едва ли е възможно разсъдителният Левски да не е бил заплелен от изгарящите строфи в „На прощаване“. В своето Джобно тефтерче Левски набляга, че „тряб(в)а да се издирват войводи, били учени или прости“. „Има ги!“ – гърми той и препоръчва Ботев като един от „най-добрите ни юнаци и решителен въ(в) (в)секи случай“.

Достоен е да удържи до смърт всяка тайна без съмнение“. И преписва със свещен възторг в тефтерчето си почти цялото стихотворение.

А буреносният глас на поета харамия как ли е цепел голите стени на ветраничавата воденица?! Човек на полюсните състояния, на ярките антигезисни емоционални пулсации Ботев от високата кота на родолюбивия патос е изпадал до състояние на мрачна резигнация.

Сигурно пред Левски като на екран е блеснала както невероятната нежност на лирическата душа, така и бравурният устрем на оная глава, която е решила да се отдели от плещите си в името на Свободата.

И ето там се е появила безсмъртната волтова дъга на националната воля, устрем и идеал, съединила две величави души – Левски и Ботев. През тия дни запустялата воденица сигурно е сияела невероятно по-ярко и с много по-наситена национална енергия, отколкото всички български черкви в стенещото

„Но... стига ми тази награда, да каже нява нарозът: Умря сиромах за правда, за правда и за свобода...“
Христо Ботев

под зверски ярем Отечество.

Тази воденица в оная величав и страшен миг е била истинският храм на българската Свобода, пред чийто олтар се вричат да работят до смърт черният монах Васил Левски и поетът Христо Ботев. Единия после ще го обесят край София. И все още гроба му днес никой не знай, днес никой не знай. А другия го убиват на Вола, месата му и досега се белеят по скали и орляци.

Свещеният възторг и трепет от съприкосновението на две исторически воли кара двамата приятели да забравят студ и мраз, глад и безнадеждност. Левски през цялото време пее и превръща мрака в Светлина. Самият той е Светлина, която озарява не само Ботйовия лоб, но и катранените преизподни на робството.

8. Всяко следващо българско поколение преоткрива своя Ботев и разсъждава върху неговите послания според спецификата на конкретното време. Иван Вазов проникновено посочва влиянието на народната песен върху Ботевата поезия и непостижимата епическа сила и мощ, които струят от творбите му. Д-р Кръстев отбелязва, че Ботев долавя, както никой друг, вечните копнежи на българската душа. Ето защо той е истинското

начало на националната ни поезия. Според Иван Мешков непреходността в духовните послания на Ботев се състои в майсторското владее-не на „...психологията на концентрираната до последния си предел емоционално-идейна и волева сила, запрегната в една предначертана абсолютна цел и ценност (свободата, унищожението на робството и сюрмашкото тегло) – сила, която еднакво се проявява като сила на духа и като „сила мъжка“, като поезия и като акция“.

Владимир Василев акцентира върху абсолютността на идеята за свобода при Ботев – „...като отхвърляне не само на политическото, но и на икономическото и всяко човешко робство; с пламенните си мечти за братство и равенство между хората и народите Ботев явно насочва към един строй, който не може да бъде освен социалистически. Но той няма още разработена представа какви ще бъдат неговите форми и кои са силите, които ще го създадат и на които той ще се опре“.

А литературният критик и философ Панко Анчев посвещава на Христо Ботев цяло изследване, в което го разглежда като оригинален мислител. Той проникновено анализира героя у Ботев като предтеча на модернистичния тип личност, осъществява малко по-късно за първи път в литературата

в творчеството на Пенчо Славейков, а сетне и у Яворов и поетите модернисти.

9. Христо Ботев е не само първата и най-ярка манифестация на българския расов гений, както твърди Гео Милев, но и най-категоричното доказателство, че е невъзможно да се създаде нова държава, възкръснала от руините на дълговечното робство, без икони, нравствени идоли, социални пътепоказатели. Войводата поет възплащава в същото време и неизкоренимата способност на българското племе да се самопроизвежда, самопродължава, самовъзкресява след столетия чуждо иго.

Ето на този удивителен и уникален генетичен код е представител Христо Ботев. И затова той е огнедишащото сърце на националната и социалната революция, докато Апостола Левски е разумът и организационното острие на тази революция.

Днес, в началото на XXI век, е добре да припомним разсъждението на народния поет Иван Вазов за нашия герой: „...Вечно безпокоен, бунтуещ се против всичките приети правила, традиции и обществен морал, той стана невъзможен и въоръжи против себе си обществото... Само в разгулната и родна атмосфера на хъшовете, в

кръгът на които можеше свободно да диша, той се чувствуваше в елемента си. Той си ги подчини всичките чрез духовното си превъзходство. Той радостно делеше с тях глад, лишения и неизвестността за утрешния ден, както и надеждата да развее хайдушкия байрак в Стара планина. И като очакваше тоя ден на борба за свободата на България, той проповядваше свободата на цялото човечество, всемирното равенство, което видя във формата на комунизъм“.

Без съмнение ние неспирно, веден трябва да мислим за нравствения пример, величавото героико-историческо присъствие и лична неудържима харизма на автора на „Борба“, „На прощаване“, „Хайдутти“, „Моята молитва“, „Смешен плач“ и „Политическа зима“, ако искаме да се самоутвърдим като достойна и независима българска нация през XXI век в рамките на Европейския съюз.

Христо Ботев е другото име на отечествената доблест, другото име на националната идентичност, другото име на расовия български гений.

Мислейки за Ботев в тези му величави духовни ипостаси, ние разсъждаваме за себе си, за своите собствени чест и гордост, за постоянното възкресение на България, на нейната велика национална Душа.